

نوشته شده آن موقع هم بحث حبس‌زدایی و... بوده، یعنی آن موقع هم داغ بوده که به هر حال ما نباید خیلی مجازات‌ها را سنگین بنویسیم.

الجز یعنی این جلوه حبس‌زدایی، هم در قانون مجازات اسلامی و هم در قانون بازار وجود دارد؟

چوانوردی: بله بوده، قانون مجازات اسلامی سال ۹۲ از این حیث شدیدتر بود، منتها سال ۸۴ هم بوده، یعنی این دیدگاه بوده که باید مجازات‌ها، مجازات‌هایی باشد که سبک باشد، چون سهام‌داران فعالین بازار هستند، اقتصادمان باید بچرخد و نباید برخوردهای کیفری سنگینی با آن‌ها داشته باشیم، یعنی در کل گرایش‌شان به سمت حبس‌زدایی بود.

الان ما در معاونت حقوقی با پرونده‌های جرائم بورسی مواجه هستیم و باید گفت هیچ تناسبی میان جرائم و مجازات‌های معین شده وجود ندارد؛ یعنی برخی جرائم بورسی، قابلیت جرم اقتصادی بودن را دارد و گاهی جرائم اقتصادی کلان است، حتی قابلیت این را دارد که گاهی اخلال در نظام اقتصاد کشور باشد. البته نمی‌خواهم بگویم همه جرائم بورس در یک سطح است. شما بروید ماده ۴۹ را ببینید مجازاتش در نهایت سه تا شش ماه حبس است، مجازات ماده ۴۶ را ببینید، نهایتاً تا یک سال حبس است. حالا این‌ها را تطبیق دهید با قانون مجازات. قبل از اینکه قانون مجازات تصویب شود امکان حکم دادن حبس بود، هرچند آن موقع هم قبل از تصویب قانون مجازات اسلامی ۹۲ به استناد قانون وصول برخی از درآمدهای دولت، این مجازات حبس هم به جزای نقدی تبدیل می‌شد. یعنی مثلاً قاضی می‌گفت به استناد قانون بازار، به جزای نقدی حکم می‌کرد، ولی به استناد قانون وصول برخی از درآمدهای دولت، مجازات حبس به جزای نقدی تبدیل می‌شد. همچنین این جرائم قبل از ۹۲ محکومیت کیفری مؤثر محسوب می‌شد، اما سال ۹۲ چه اتفاقی افتاد. در این قانون همان محکومیت کم که دارای محکومیت کیفری مؤثر بود هم دیگر شامل این قاعده نبود. به خاطر اینکه ماده ۲۵ قانون مجازات اسلامی تنها برای جرائم خاص سنگین، محکومیت کیفری مؤثر در نظر گرفته بود.

۹۹ در معاونت حقوقی با پرونده‌های جرائم بورسی مواجه هستیم و باید گفت هیچ تناسبی میان جرائم و مجازات‌های معین شده وجود ندارد؛ یعنی برخی جرائم بورسی، قابلیت جرم اقتصادی بودن را دارد و گاهی جرائم اقتصادی کلان است، حتی قابلیت این را دارد که گاهی اخلال در نظام اقتصاد کشور باشد. ۶۶

لذا جرائم بورسی اصلاً محکومیت کیفری مؤثری محسوب نمی‌شوند؛ پس آن محرومیت‌هایی که گاهی برای محکومت کیفری مؤثر قائل بودیم هم بی‌اثر شد.

از آن طرف هم نظامات جدید آمد، نظام جایگزین حبس، نظام نیمه‌آزادی، نظام آزادی مشروع و تعلیق و تعویق مجازات و... البته بعضی‌ها قبلاً بود، اما این موارد در این قانون بیشتر شد. این‌ها که آمد تأثیر مجازات‌ها را تحت تأثیر قرار داد. دیگر اصلاً نیازی نیست شما به قانون وصول برخی درآمدهای دولت مراجعه کنید بلکه الان بر اساس مجازات‌های جایگزین (مواد ۶۴ تا ۸۷ قانون مجازات اسلامی ۹۲) قاضی مکلف

۹۹ خیلی ارتکاب جرائم بورسی برای مجرمین به‌صرفه است، یعنی راحت شما بروید کار مجرمانه‌تان را انجام دهید، بعد یک میلیون و ۸۰۰ هم جزای نقدی بدهید، محکومیت قطعی کیفری مؤثر هم که برایتان محسوب نمی‌شود. لذا این مجازات‌ها تأثیر خاصی بر مجرمین نمی‌گذارد مگر اینکه خیلی فرد محترمی باشد که دادگاه آمدن برایش گران تمام شود. ۶۶

است که در این جرائم حبس ندهد و به مجازات جایگزین تبدیلش کند، یعنی قاضی مکلف است به این کار در حالی قبلاً قاضی اختیار داشت این جایگزینی را انجام بدهد یا نه. لذا ما در معاونت حقوقی بورس، مثلاً دو سال روی پیگیری یک پرونده و تعقیب مجرمین کار می‌کنیم، دادگاه می‌رویم می‌آییم، هزینه مادی معنوی روحی همه چیز می‌کنیم، بعد از سه سال رأی صادر می‌شود یک میلیون و ۸۰۰ هزار تومان جزای نقدی! به خاطر اینکه مثلاً سه ماه، شش ماه حبس می‌دهد و آن هم تبدیل می‌شود به جزای نقدی. خیلی ارتکاب جرائم بورسی برای مجرمین به‌صرفه است، یعنی راحت شما بروید کار مجرمانه‌تان را انجام دهید، بعد یک میلیون و ۸۰۰ هم جزای نقدی بدهید، محکومیت قطعی کیفری مؤثر هم که برایتان محسوب نمی‌شود. لذا این مجازات‌ها تأثیر خاصی بر مجرمین نمی‌گذارد مگر اینکه خیلی فرد محترمی باشد که دادگاه آمدن برایش گران تمام شود که البته این باز هم یک حسن است، زیرا جرائم بورسی، جرائم بقیه سفیدی هستند، آن‌هایی که انجام آن را انجام می‌دهند، باز هم اثر همین دادگاه رفتن برای فرد بیشتر است تا خود مجازات، همین که بیاید دادگاه برایش سنگین‌تر است تا آن یک میلیون و ۸۰۰ را بپردازد.

عدم تناسب جرائم و مجازات‌ها در جرائم بورسی

پس این یکی از مشکلات سیستم قانونی ما این است که الان سیستم قانونی ما به گونه‌ای است که به خصوص بعد از ۹۲، جرائم و مجازات تناسب نداشتند که هیچ، نهادهای جدید هم به موجب قانون مجازات اسلامی سال ۹۲، فضا را بدتر کرد. بنابراین این مجازات‌ها دیگر تأثیری ندارند، بنابراین مجلس، قوه قضاییه، این طرف آن طرف به این فکر افتادند که قانون بازار تغییر کند. ما سال قبل یا دو سال قبل هم این موضوع را به وزارت اقتصاد اطلاع دادیم. لایحه پیشنهادی قانون بازار جدید را هم به مجلس تقدیم کرده‌ایم. منتها این لایحه هنوز به جایی نرسیده است. آنجا ما اصلاح مقرراتمان را دادیم، مجازات‌ها را متناسب کردیم مثلاً درجه‌اش را بالاتر بردیم، بعضی را کردیم درجه چهار و پنج، مجازات‌ها و جرم‌انگاری‌های جدید را پیش‌بینی کردیم. در